

Quina cartografia per als excursionistes i les excursionistes?

Avui dia disposem dels mitjans tècnics necessaris per representar *acuradament* gairebé qualsevol forma d'espai geogràfic per complex que sigui: satèl·lits, avions, sistemes de posicionament geogràfic (GPS), sistemes d'informació geogràfica (SIG), programes informàtics i ordinadors d'alta capacitat, equips d'edició a preus relativament assequibles, instituts de recerca en aquesta matèria, cartoteques, etc. També tenim la possibilitat de presentar els resultats en diferents formats i d'accedir a una àmplia varietat de fonts cartogràfiques, amb un conjunt d'escala i resolucions prou ampli. En un futur no massa llunyà podrem consultar els mapes des del "telèfon" mòbil. Llavors, per què preocupar-nos per la cartografia de muntanya?

La primera resposta és senzilla: el fet de poder cartografiar la *muntanya* amb resultats elogiabls no vol dir que aquests resultats siguin els que els *muntanyencs* i *muntanyenques* esperem o hauríem d'esperar per a la nostra pràctica. En alguns casos s'ha arribat a fer mapes que han aconseguit deixar enrere les representacions sovint massa aproximatives dels primers anys de la cartografia excursionista a casa nostra. Ara bé, tot i aquest procés de millora tècnica, els i les excursionistes hi hem perdut massa informació. En primer lloc, perquè encara es fan mapes a escales inadequades –un mapa 1:40.000 o més petit dona molt poca informació per als excursionistes que caminen fora dels camins més fressats. En aquests mapes els senders i corriols secundaris no hi figuren o en tot cas són representats de manera menys detallada. Això es deu, en bona part, al fet que no són detectables des dels vols aeris i a l'enfarfegament que suposaria representar-ho *tot* a aquesta escala. Les grans pistes de muntanya, en canvi, són força ben representades. En aquest punt, em sembla que no és només una qüestió tècnica, com en el cas dels corriols – de fet, mai no es tracta només d'una qüestió tècnica.

En aquest aspecte hi juga una altra qüestió molt més complexa: l'interès a presentar una informació útil per a certs col·lectius que se suposa que seran els destinataris del treball final. Ciclistes de muntanya, turistes més o menys motoritzats, excursionistes de petita volada que segueixen els camins més fressats i marcats, per no parlar dels *quatre-per-quaristes*, semblen ser els destinataris i les destinatàries naturals d'aquests mapes.

A aquest interès per oferir unes determinades representacions, caldria afegir-hi un tercer element. Es tracta del fet que molts d'aquests mapes, amb honorables excepcions, es fan amb un treball de camp incomplet o deficitari. Poc treball de camp, escala poc detallada i un públic concret fan que la nostra cartografia sigui el que és.

I què és, la nostra cartografia? Doncs, com tota representació de la realitat, es tracta d'una sèrie d'informacions que *construeixen* o ajuden a mantenir una certa imatge del territori. Alguns mapes, per la seva escala i per l'enfarfegament de símbols, no ens permeten guiar-nos pel camí fins a la cova de Sant Gil, a Núria. O *s'obliden* de representar el *Camí dels Enginyers* o els camins enmig dels boscos. En aquest sentit, si volem anar sobre segur, només tenim dues alternatives: o seguim els itineraris de gran i petit recorregut, que cap mapa no s'oblida de ressaltar, o agafem la bicicleta (per no dir el 4x4). I què passa? Doncs que per seguir un itinerari un o una excursionista en té prou o bé amb el mapa, o bé amb les marques de pintura (dels GR i PR). No cal que doblem la informació, sobretot si això es fa a costa de perdre dades sobre els altres camins i corriols, massa sovint considerats com a *menors*.

La realitat geogràfica és complexa, i reduir aquesta complexitat suposa que algunes coses es perden pel camí. Ara bé, som els constructors i les constructores de mapes els qui hem de vetllar perquè la informació que hi donem sigui fidedigna. I també, i no menys important, perquè els mapes recullin la informació que socialment es considera més rellevant o necessària. Estic segur que tenen raó alguns mapes quan no representen alguns camins o els gestors de certes zones protegides quan pressionen els editors i editores per tal que no els dibuixin. I crec que tenen raó perquè és millor que les persones ens concentrem a espoliar certs *punts de mel* i no accedim a altres raconades d'interès ecològic molt més important.

En alguns casos, i penso en el treball de l'IGN francès, aquesta dissociació s'ha solucionat oferint dos productes diferenciats per a dos sectors complementaris d'un mateix mercat. D'una banda els mapes a escala 1:50.000, que s'adrecen als *randonneurs* i turistes; de l'altra, els mapes 1:25.000, destinats a la pràctica muntanyenca. A casa nostra el projecte generalitzat, que jo sàpiga, encara no ha donat resultat. El que sí que tenim són algunes mostres de treballs cartogràfics especialment concebuts per a la pràctica de l'excursionisme en sentit estricte amb resultats notables. Llàstima que, com que m'he proposat no dir cap nom, no els pugui citar. De qualsevol manera em semblen honorables excepcions que, a més a més, ja veurem si s'aniran actualitzant. Per tot això, em permeto dir que potser ja seria hora de sistematitzar aquests tipus de mapes, ara que tècnicament és possible. El problema és que, tal vegada, no sigui rendible econòmicament. Si és així, un altre cop, haurem de demanar-nos si l'excursionisme no s'estarà morint.

Francesc Roma i Casanovas